

Тетяна ІРТУГАНОВА,
Марина ЛІТВІНОВА

ОСОБЛИВОСТІ СТИЛЮ «РУНА ОРОШЕННОГО» ДИМИТРІЯ ТУПТАЛА

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія.
Випуск 1 (41).
УДК 821.161.2

DOI:10.24144/2663-6840/2019.1(41).134–138

Іртуганова Т., Літвінова М. Особливості стилю «Руна орошеного» Дмитрія Туптала; 15 стор.; кількість бібліографічних джерел – 17; мова українська.

Анотація. У статті аналізуються особливості стилю збірки оповідань-міраклів «Руно орошенное» Дмитрія Туптала. Вплив барокової практики та європейської католицької культури помітний не тільки в структурі, а й у поетиці збірки.

Загалом у тогочасних риториках термінологія стилів відзначалася значним ступенем синонімії, нерідко тавтологією. Тому З. Риндух обрав 25 суттєвих термінів, які описували різновиди й відмінності стилів. Усі вони виводилися з головного дерева трьох родів мовлення (*tria genera dicendi*). На основі цієї класифікації спостерігаємо змішаність декількох стилів, проте головним серед них виступає поважний. Елементи ерудиційного стилю фіксуємо в цьому творі, коли автор цитує богословів, деякі наукові відомості, характерні для тогочасного автора, або теоретичні догми православ'я.

Ключові слова: стиль, бароко, риторика, ерудиційний стиль, поважний стиль, роди мовлення.

Постановка проблеми. Книга «Чуда Пресвятої й Преблагословенної Діви Марії» була видана в Новгороді-Сіверському 1677 року. Усі наступні видання (1683, 1689, 1691, 1696, 1697, 1702) надруковані в Чернігові під назвою «Руно орошенное». Це була перша книга Дмитрія Туптала, що дійшла до нас. У ній він намагається описати відомі на той час чудеса від ікони Божої Матері, що перебувала в Іллінській обителі міста Чернігова.

Аналіз досліджень. У різні роки вивченню збірки оповідань-міраклів присвятили свої дослідження О. Матушек [6], І. Шляпкін [13], Ф. Титов [11], М. Попов [8], І. Савченко [9], І. Огієнко [7].

Велику увагу стилістиці творів цього періоду та риторикам приділяли З. Риндух [17], М. Кучинська [14], Л. Левшун [5].

Мета статті – спираючись на термінологію З. Риндуха, встановити особливості стилю збірки оповідань-міраклів Дмитрія Туптала «Руно орошенное».

Виклад основного матеріалу дослідження. Вплив літературних традицій бароко та європейської католицької культури позначився не тільки на структурі й поетиці збірки. На думку Дж. Броджі-Беркофф, категорії бароко стали невід'ємною частиною мислення Дмитрія Ростовського [1].

Якщо брати до уваги каталог стилів у риториках XVII ст., то аналізований твір містить у собі ознаки різних стилів, оскільки українські письменники, що писали у стилі бароко, орієнтувалися передусім на рекомендації, окреслені в польських риториках.

Вплив західноєвропейської риторичної теорії у Польщі позначився передусім на прикладі Кузанського, але він не був яскраво вираженим. Специфіка польських риторик спричинила бурхливий, досить однобічний розвиток мовлення, культури в панегіричному стилі. Похвальним вважали стиль багатий, повний, цicerонівський, із довгими пері-

дами, численними фігурами, науковими, переважно старожитніми, висловами. Також авторам імпонував стиль зв'язний, лаконічний. Було помічено, що ці два радикальні типи стилів взаємодіють між собою. У ці часи вважалося, що стиль є плодом фантазії письменника [17, с. 78].

Загалом у тогочасних риториках термінологія стилів відзначалася високим ступенем синонімії, нерідко тавтологією. Тому З. Риндух обрав 25 суттєвих термінів, які описували різновиди й відмінності стилів. Усі вони виводилися з головного дерева трьох родів мовлення (*tria genera dicendi*).

У збірці «Руно орошенное» спостерігаємо змішаність декількох стилів, проте головним серед них виступає поважний. Цим стилем представлялися важливі, піднесені теми. Найвизначнішими майстрами його використання вважають Демосфена й Цицерона. Його характеризують такими назвами, як піднесений, повний, пристрасний, патетичний, сердечний. Він був засобом вираження честолюбних амбіцій мовців і часто використовувався в писемному мовленні, а також для ефектної промови. Проте його сутності була характерна передусім лаконічна зв'язність і простота, що виражалася в дуже помірній оздобі.

Дослідивши ці оповідання-міракли, відзначимо, що вони, як і більшість творів Дмитрія Туптала, містять риси стилю бароко, проте є максимально простими, а словесним прикрасам автор відводить досить невелику роль. Стиль є чітким, лаконічним, основна мета його – презентація розвитку подій у синхронії. Головний намір Туптала – продемонструвати події чудесного змісту, довести їх реальність, а оздобу вживати для привернення уваги до твору. Читач повинен насамперед зрозуміти хід подій. Якщо враховувати той факт, що рівень освіченості населення на той час був різним, а проповідник намагався орієнтуватися на якомога ширшу

аудиторію, то в цьому творі переважали елементи саме поважного стилю, а компоненти ерудиційного та алегоричного стилів були використані меншою мірою.

Услід за З. Риндухом, вважаємо, що найбільшою небезпекою для оратора при використанні поважного стилю було перебільшення, пишність. Якщо допускалися такі елементи, то оповідний стиль перетворювався у стиль пишний [17, с. 82]. Водночас «Руно орошенне» було яскравим взірцем стилю бароко. Цей стиль добре підходив до проповідницького жанру, де використовується есхатологія, оскільки церковні трактування були часто побудовані на розшифруванні символів, які трапляються у Святому Письмі. Тут ми спостерігаємо авторську символіку («Руно орошенне» – Діва Марія, злі справи – Іов, що гниє, та мертвий Лазар; це також образ святих як квітів у саду Богоматері, про який можемо прочитати також в Ісаака Сиріна).

До «Житій святих» та біблійних подій приєднуються іноді події з життя людей, описаних у «Руні орошенному». Причому як події самих див, що сталися Божою благодаттю від ікони, так і випадки, описані в інших частинах твору, використані як ілюстративний матеріал проповіді. Наприклад, отримання прощення гріхів жінкою у «Прилозі» п'ятнадцятої «Роси» є закодованим сенсом прощення грішниці, що вимила ноги Спасителя своїми сльозами та намастила миром його ноги.

До того ж, скрижаль, на якій Бог написав заповіді, символізує Богоматір у Єфрема Сиріна. Новою скрижаллю Ізраїля називає Богоматір сам Димитрій Туптало, який у ній бачить оновлення, нову благодать.

Елементи ерудиційного стилю фіксуємо в «Руні орошенному», коли автор цитує деякі наукові відомості, характерні для того часу, або теоретичні догми православ'я (наприклад, випадки, коли людина може стати одержимою) («Роса 11»). Стверджуючи, що в кожній хворобі винен гріх, як доказ наводять слова Макарія Єгипетського («Роса 15»), святого Калліста, святого Єроніма.

У двадцятій «Росі» вказується, що Бог наводить на людей різні хвороби, щоб вони позбавилися гріхів, покалися.

Символічним можна назвати те, що автор, починаючи з любові, доводить свої чуда до логічного кінця – воскресіння, ілюструючи потенційно правильний шлях життя, який людині допомагає пройти Богоматір [3].

У «Руні орошенному» спостерігаємо деякі особливості ерудиційного стилю. Я. Квяткевич писав, що чим дорожче каміння у персні, а в золоті шпалетне різьблення, тим більше гідності й поваги має ерудиція, застосована в потрібному місці [17, с. 86].

Окрім цього, Я. Квяткевич рекомендував використовувати цитати з творів поетів, дбати про те, щоб всі описи відзначалися зв'язністю, ясністю і витонченістю стилю. Автор у «Руні орошенному» подає інформацію лише богословського характеру. Згадується, окрім цього, трактат Пієрія про природу речей, цитується Свіда. Проте це все пов'язується із символом Богоматері, перлами («Чудо 21») [3]. Тут

перегукуються також смисли, які характеризують ці явища. Як сльози за зовнішньою подібністю порівнюються із перлами, так і Богоматір своїми моліннями рятує грішних людей («Роса 21») (із простого до дорогоцінного).

Водночас Димитрій Туптало відповідно до вимог ерудиційного стилю цитує з чіткою паспортизацією богословські праці, вчасно підкреслює власну думку прикладами зі Святого Письма, Псалтирі. Досить помітно, що автор надзвичайно добре володіє інформацією богословського характеру, вільно й вчасно цитує потрібний матеріал, вмільо поєднуючи фактичні докази з алегоричною символікою явищ. Отже, твір починає плавно набувати елементів алегоричного стилю, вимог якого дотримується Димитрій Туптало. Наприклад, у риториках XVII ст. не бракує застережень проти перебільшеної алегоризації текстів [17, с. 90]. Метафори, символіка й порівняння тут виступають доречними, на відміну, наприклад, від творів авторів української барокової проповіді – Антонія Радивиловського та Лазаря Барановича. Туптало вмільо поєднує сучасні реальні історії з біблійними пророцтвами та оповідями, використовуючи алегоризацію символів. Унаслідок цього спостерігаємо поєднання сучасності та минулого, реального й художнього через представлену символіку. Також тут фіксуємо взаємозв'язок елементів стилів – ерудиційного, який можна розглядати як реальність, та алегоричного – як сенс пророцтв, глибини семантичного нашарування. Автор завдяки власній ерудиції чітко характеризує спільні моменти, і як результат маємо структурований текст, у якому в цікавій, доступній формі пояснюються основні риси Богоматері та її реальної допомоги людям.

Відкриває аналізовану збірку твір «Роса любові», завершує – «Роса воскресіння». Так кризь призму стилю бароко автор пояснює основну суть християнського вчення. Ікона тут також розглядається як символ поєднання Богоматері з людством. Для барокового твору також характерні символи, узяті з творів античного періоду та Біблії. Усі ці ознаки характерні й для «Руна орошенного», яке в цьому контексті стає своєрідним зразком проповідницької літератури свого часу.

Як відомо, Емануель Тезауро був теоретиком барокового концепту. Його вчення було представлене у праці «Le cannocchiale Aristotelico». Тут автор змальовує картину світу в стилі свого вчення. Концепт відкриває приховані значення й незрозумілі знаки з дійсності, які зашифрував найдосконаліший з концептологів – Бог. Учений вважав, що «концепт проповіді є спеціальною формою аргументу в персвазі проповіді [16, с. 81]. Він стверджує, що «біблійний текст є матерією, алегорична інтерпретація – формою концепту» [16, с. 81]. Ця форма, вважає дослідник, зазвичай збудована на якійсь метафорі, що оприявнює сенс або тропологічний, або алегоричний, або аналогічний.

За Л. Левшун, це – алегорична ампліфікація, яка є методом тлумачення священного тексту, що «наділяється стількома алегоричними значеннями, скільки може вигадати екзегет [6, с. 174]. Такий ме-

тод авторка називає «екзегезою заради екзегези», при цьому книжнику цікавий не сам смисл, а можливі варіанти його перекладу» [6, с. 179].

У своїй праці авторка наводить як приклад погляди Климента Смолятича. Його тлумачення Святого Письма називається «спробою узгодити різні святоісторичні епізоди», а не пояснити їх значення і смисл для сучасників [6, с. 176]. Проте, на відміну від згаданих авторів, Димитрій Туптало менше застосовує алегорезу (ті автори роблять це подекуди надмірно) і це не призводить до явища, яке Л. Ушкалов називає «фігуративними надмірностями» [12, с. 131].

Димитрій Туптало іноді вільно поводить з матеріалом зі Святого Письма, проте вміло поєднує символізм із дійсністю та зберігає алегоричну традицію богословів попередніх часів.

В. Строев указує на те, що «між думками проповідника та думками (біблійних) текстів часто немає відповідності, або вона тільки зовнішня» [10, с. 530]. Проте в «Руні орошенному» у більшості випадків вдається не лише пояснити сутність явищ, пов'язаних із Богоматір'ю у Святому Письмі, але й поєднати їх майстерно у картину реальних подій, що трапляються з людьми, які контактують з іконою Богоматері, що знаходилася в Іллінському монастирі у Чернігові.

Будову барокового концепту описує у своїй роботі «Sapientiae tuba Scientia id est tractatus scholasticus de arte sacra consionardi» Фелікс Брандімартез (1669). Він складається з трьох речей: «у першій оповідається, представляється й описується фрагмент перекопи, який зводиться до істотного сенсу за допомогою містичного або літерального сенсу» (більший засновок). У другій застосовуються терміни, викладені містично або літерально щодо теми (менші посилання). У третій терміни зводяться для підтвердження тези, що доводиться (конклюдія). У Польщі вчення Сарбевського про концепт було розвинуте в риториках Міхала Радау під назвою «Orator extemporaneous» (1655) та Яна Квяткевича під назвою «Phoenix rhetorum» (1672, 1682, 1690) [15, с. 107].

Серед прийомів гострої думки, які наводив у своїй праці Грасіан, у «Руні орошенному» Димитрій Туптало використовує декілька найвідповідніших. Як перший вид можна виділити аналогію. Вона є подібністю нетотожних об'єктів у певних якостях, відношеннях. Автор називає аналогією відповідність між двома різними поняттями [2, с. 184].

Наприклад, уже у присвяті Димитрій Туптало називає Архієпископа Чернігівського, Новгородського та всієї Півночі Лазара Барановича другим Гедеоном [3, арк. 1], оскільки як Гедеон бачив росу на руні у давні часи, так і Баранович бачить ікону Богоматері, окроплену сльозами. Таким же чином можна пояснити назву ікони (руном Богоматір назвали за її послух).

Тут же у вірші-присвяті владиці Димитрій пише: «Ранна owіeсeщa a Runo іey Cіało» [3, арк. 2]. І як дощ зійшов з небес на руно, так і Христос втілюється від Діви. І як руно орошенне не зазнало пошкоджень від роси, так і Діва залишилась непо-

рочною, незважаючи на втілення Христа.

Бесіди й повчання, у яких є слова Господні, уподібнюються росі й дощу, які, за пророком Ісаєю, сходять з неба та не повертаються назад, а напоюють землю. Так і слова Божі не повертаються до нього без сенсу, але виконуються обов'язково.

Життя тіла – душа, життя душі – Бог. Тіло без душі є мертвим. Мертвою є й душа без Бога.

Так Іоанн Дамаскин у «Точному викладі православної віри» пише, що нам, як людям, неможливо говорити про Божественні й високі дії Божества інакше, як через образи, й символи, що відповідають нашій природі [4, с. 176].

Очі Христа уподібнюються голубиним очам, бо про палестинських голубів кажуть, що вони люблять над водами жити та звеселяти свої очі водними потоками. Так і Христос звеселяє очі сльозами грішників, які каються [3, арк. 4].

Серед інших прийомів Грасіан рекомендує використання гострого розуму в тлумаченні імен.

У «Бесіді» третьої «Роси» Туптало цитує біблійну книгу Рут. «Не зов'яте ма Ноемїиня [си їстя крїина;] нозов'їти ма горка» [3]. Тобто тут обігрується значення імені Ноемїнь, оскільки воно означає 'красива' (з давньоєврейської мови). Проте, зазнавши печалі вдівства та бездітності, вона просить іменувати її гіркою тому, що Бог послав їй велику скорботу. Значенням імені автор розкриває значення ситуації.

Також Димитрій Туптало розшифровує ім'я Марія п'ятьма літерами, кожна з яких є першою у назві дорогоцінного каміння (магніт, адамант, рубін, яхонт, аметист). А кожен камінь означає якусь добродію Пресвятої Богородиці.

Назва єврейського міста Вефулія перекладається українською як «діва». У цьому місті Юдита відсікла голову Олоферну. У восьмій «Росі» ми можемо також спостерігати явище аналогії. Наприклад, як місто Вефулію не здолав ворог, так і молитви Богоматері звільняють усякого, хто був зв'язаний пекельним Олоферном. Або як в'язала Богоматір Христа пелюшками, так в'яже на небі молитвами.

Ім'я зціленої жінки Віри вказує, на думку автора, на її несумнівну віру («Чудо 3»).

Синекдоха з'являється в цитаті слів пророка Єремїї: «Болѣзми и ранами казнен вѣдеш Иерусалиме» («Чудо» 20) [3, арк. 88]. Гострий розум у контрастах та розбіжності також використовує автор «Руна орошенного» («Прѣмдрѣ вѣше Голомон, но коль овѣзѣмнѣ грѣхѣ работаш» («Чудо 6»)) [3, арк. 33]. Або «притѣкаетъ печальный и ниетъ радость, ..., притѣкаетъ владѣій и ниетъ здравіе, ..., притѣкаетъ беззаконенъ и ниетъ цѣломѣдріе..., притѣкаетъ невѣжа и ниетъ разѣм» [3, арк. 36].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, у збірці оповідань-міраклів «Руно орошенное» ми зафіксували змішаність декількох стилів. За класифікацією З. Риндуха, головним серед них виступає поважний, наявні також елементи ерудиційного стилю.

Перспектива подальших студій полягає у вивченні барокової проповіді періоду її розвитку, а також специфіки української барокової проповідницької культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Броджі-Беркофф Дж. Барокова гомілетика у східнослов'янському культурному просторі. *Contributi italiani al XIV Congresso Internazionale degli Slavisti* (Ohrid, 10 – 16 settembre 2008). Firenze: Firenze University Press, 2008. С. 179 – 200.
2. Грасиан Б. Остроумие или искусство изошренного ума. *Испанская эстетика: Ренессанс. Барокко. Просвещение*. М.: Искусство, 1977. С. 169 – 464.
3. Димитрій Туптало. Руно орошенное. Чернігів: Друкарня Свято-Троїцького монастиря, 1683. 6+107 арк.
4. Иоанн Дамаскин. Точное изложение православной веры. *Источник знания*. М.: Индрик, 2002. С. 156 – 337.
5. Левшун Л. Введение в теоретическую поэтику средневековой восточнославянской книжности. Минск: Беларус. наука, 2009. 451 с.
6. Магущек О. Ю. Символіка Богородиці в метатексті барокової літератури: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.01.01 – українська література. Харків, 1999. 19 с.
7. Огієнко І. «Руно орошенное» св. Димитрія Ростовського / Професор. рада Кам'янець-Поділ. держ. укр. ун-ту. Кам'янець-Подільський: Друк. держ. укр. ун-ту, 1920. 8 с.
8. Попов М. С. Свт. Димитрий Ростовский и его труды (с 17 рисунками). СПб.: Типо-литография М. П. Фроловой, 1910. 355 с.
9. Савченко І. В. Чудеса від ікони Божої Матері Іллінської в літературній обробці Димитрія Ростовського (Туптала). *Сіверянський літопис*. 2000. № 2. С. 42–48.
10. Строев В. Лазарь Баранович, архиепископ Черниговский и его проповеди. *Черниговские епархиальные ведомости*. 1876. № 19. С. 527 – 534.
11. Титов Ф. И. Св. Димитрий, митрополит Ростовский, бывший ученик Киевской духовной академии (1651 – 1709). *Труды Киевской духовной академии*. 1909. № 10. С. 173–239.
12. Ушкалов Л. До історії українського барокового фігуратизму: «символічний світ» Григорія Сковороди. *Діалог культур II. Святе письмо в українських пам'ятках*. К., 1999. С. 130 – 142.
13. Шляпкин И. А. Святой Димитрий Ростовский и его время (1651 – 1709 гг.). СПб.: Типография и хромофотография А. Траншель, 1891. 578 с.
14. Kuczyńska M. Ruska homiletyka XVII wieku w Rzeczypospolitej. Ewolucja gatunku – specyficzna funkcjonalna. *Rozprawy i studia*. T. (DLXXI). Szczecin: Uniwersytet Szczeciński. 325 s.
15. Lewin P. Wykłady poetyki w uchełniach rosyjskich XVIII w. (1722 – 1774) a tradycje polskie. Wrocław – Warszawa – Kraków, Gdańsk, 1972. 192 s.
16. Pawlak W. Koncept w polskich kazaniach barokowych. Lublin: Towarzystwo naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 2005. 354 s.
17. Rynduch Z. Nauka o stylach w retorykach polskich XVII wieku. Gdansk, 1967. 132 s.

REFERENCES

1. Brodzh-Berkoff Dzh. (2008) Barokova homiletyka u skhidnoslovianskomu kulturnomu prostori [Baroque homiletics in the East Slavonic cultural space]. *Contributi italiani al XIV Congresso Internazionale degli Slavisti* (Ohrid, 10 – 16 settembre 2008). Firenze: Firenze University Press, S. 179 – 200. [in Ukrainian].
2. Grasian B. (1977) Ostroumie ili iskusstvo izoshrennogo uma [Wit or art of a sophisticated mind]. *Ispanskaya estetika: Renessans. Barokko. Prosveshenie*. M.: Iskusstvo, S. 169 – 464. [in Russian].
3. Dymytrii Tuptalo. (1683) Runo oroshennoe [Dewy Fleece]. Chernihiv: Drukarnia Sviato-Troitskoho monastyria, 6+107 ark. [in Ukrainian].
4. Ioann Damaskin (2002) Tochnoe izlozhenie pravoslavnoj very [The exact exposition of the Orthodox faith]. *Istochnik znaniya*. M.: Indrik, S. 156 – 337. [in Russian].
5. Levshun L. (2009) Vvedenie v teoreticheskuyu poetiku srednevekovoj vostochnoslavjanskoj knizhnosti [Introduction to the theoretical poetics of medieval East Slavonic book writing]. Minsk: Belarus. navuka, 451 s. [in Russian].
6. Matushek O. Yu. (1999) Symbolika Bohorodytsi v metateksti barokovoi literatury [Symbolic of the Virgin Mary in metatext of Baroque literature]: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.01.01 – ukrainska literatura. Kharkiv, 19 s. [in Ukrainian].
7. Ohiienko I. (1920) «Runo oroshennoe» sv. Dymytriiia Rostovskoho [«Dewy Fleece» by St. Dimitry of Rostov] / Profesor. rada Kamianets-Podil. derzh. ukr. un-tu. Kamianets-Podilskyi: Druk. derzh. ukr. un-tu, 8 s. [in Ukrainian].
8. Popov M. C. (1910) Svt. Dimitrij Rostovskij i ego trudy (s 17 risunkami) [St. Dimitry Rostovsky and his works (with 17 drawings)]. SPb.: Tipo-litografiya M.P. Frolovoj, 355 s. [in Russian].
9. Savchenko I. V. (2000) Chudesa vid ikony Bozhoi Materi Illinskoj v literaturnii obrobtsi Dymytriiia Rostovskoho (Tuptala) [Miracles of the icon of the Illinskaya Mother of God in the literary sampling of Dimitry of Rostov (Tuptalo)]. *Siverianskyi litopys*. № 2. S. 42 – 48. [in Ukrainian].
10. Stroeve V. (1876) Lazar Baranovich, arhiepiscope Chernigovskij i ego propovedi [Lazar Baranovich, Archbishop of Chernigov and his sermons]. *Chernigovskie eparhialnye vedomosti*. № 19. S. 527 – 534. [in Russian].

11. Titov F. I. (1909) Sv. Dimitrij, mitropolit Rostovskij, byvshij uchenik Kievskoj duhovnoj akademii (1651 – 1709) [St. Dimitrij, Metropolitan of Rostov, a former student of the Kiev Theological Academy (1651 – 1709)]. *Trudy Kievskoj duhovnoj akademii*. № 10. S. 173 – 239. [in Russian].
12. Ushkalov L. (1999) Do istorii ukrainskoho barokovoho fihuratyizmu: «symbolichnyi svit» Hryhoriia Skovorody [To the History of Ukrainian Baroque Figurative Art: The «Symbolic World» by Grigory Skovoroda]. *Dialoh kultur II. Sviate pysmo v ukrainskykh pamiatkakh*. K., S. 130 – 142. [in Ukrainian].
13. Shlyapkin I. A. (1891) Svyatoj Dimitrij Rostovskij i ego vremena (1651 – 1709 gg.) [St. Demetrius of Rostov and his time (1651 – 1709)]. SPb.: Tipografiya i hromolitografiya A. Transhel, 578 s. [in Russian].
14. Kuczyńska M. (2004) Ruska homiletyka XVII wieku w Rzeczypospolitej. Ewolucja gatunku – specyficzna funkcjonalna. *Rozprawy i studia*. T. (DLXXI). Szczecin: Uniwersytet Szczeciński. 325 s. [in Polish].
15. Lewin P. (1972) Wykłady poetyki w uchełniach rosyjskich XVIII w. (1722—1774) a tradycje polskie. Wrocław – Warszawa – Kraków, Gdańsk, 192 s. [in Polish].
16. Pawlak W. (2005) Koncept w polskich kazaniach barokowych. Lublin: Towarzystwo naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lublińskiego, 354 s. [in Polish].
17. Rynduch Z. (1967) Nauka o stylach w retorykach polskich XVII wieku. Gdansk, 132 s. [in Polish].

THE PECULIARITIES OF «DEWY FLEECE» («RUNO OROSHENNOYE») STYLE BY DYMYTRYI TUPTALO

Abstract. The paper analyzes the specific features of the style of «*Dewy Fleece*» («Runo Oroshennoye»), the miracle short stories collection by Dymytriy Tuptalo. The influence of Baroque practice and the European Catholic culture was reflected both in the structure and poetry of the collection.

Dewy Fleece («Runo Oroshennoye») is the first book by Dymytriy Tuptalo that we have the knowledge about. The author is trying to describe the miracles of Mother of God's icon, in Illinsky monastery of Chernihiv.

The book's style is regarded as peculiar and especially relevant for the analysis, due to the fact that the problem under consideration lacks sufficient attention.

The paper aims at styles definition, having been used by Dymytriy Tuptalo, through the lens of Z. Ryndukh's terminology.

The purpose of the paper is the description of styles combination peculiarities and the usage of artistic techniques in Dymytriy Tuptalo's «*Dewy Fleece*» («Runo Oroshennoye»).

It has been emphasized by the authors that the terminology of styles was marked by the degree of synonymy, often tautology, making characteristic feature of the rhetoric. Therefore, Z. Ryndukh chose 25 essential terms describing the style and differences of styles. All of them have been derived from the main tree of three genres (genera) of speech (tria genera dicendi). On the basis of this classification, the merging of several styles has been fixed. The leading role is occupied by the so called “respectable” style. The elements of «erudition» style can be seen in this work, when the author cites theologians, scientific information, characteristic of that time, a contemporary author or the theoretical dogmas of Orthodoxy.

Dymytriy Tuptalo cited information of theological character in a timely manner, emphasizing his own opinion about the teachings of the Holy Scripture and Psalms. It is very noticeable that the author possesses good knowledge of theology, freely and timely quotes the necessary material, skillfully combining factual evidence with allegorical symbolism of phenomena.

The perspective of further studies is the consideration of the Baroque sermon of the period of its development and the specifics of the Ukrainian Baroque preaching culture.

Keywords: style, Baroque, rhetoric, erudition style, elevated style, genres (genera) of speech.

Стаття надійшла до редакції 20 квітня 2019 р.

© Іртуганова Т., 2019 р.

© Літвінова М., 2019 р.

Тетяна Іртуганова – викладач кафедри германо-романської філології та перекладу Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, Северодонецьк, Україна; <https://orcid.org/0000-0002-9424-7842>

Tetiana Irtyuhanova – Teacher of the Department of Germanic and Romance Philology and Translation of Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Severodonetsk, Ukraine; <https://orcid.org/0000-0002-9424-7842>

Марина Літвінова – кандидат філологічних наук, доцент кафедри германо-романської філології та перекладу Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, Северодонецьк, Україна; <https://orcid.org/0000-0002-4362-1822>

Maryna Litvinova – Candidate of Philology, Associate Professor of the Department of Germanic and Romance Philology and Translation of Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Severodonetsk, Ukraine; <https://orcid.org/0000-0002-4362-1822>